

SAMENWERKEN AAN CYBERVEILIGHEID

IN HET MBO

Digitale Soevereiniteit

Rob Vos

Rijn IJssel

LinkedIn
[www/linkedin.com/in/rmvos](https://www.linkedin.com/in/rmvos)

Strateeg Digitalisering

Tel: +31 6 21 20 52 67
E-mail – r.vos@rijnijssel.nl

Digitale Soevereiniteit

Agenda

- Controle & zeggenschap in de digitale wereld
- Wat is digitale soevereiniteit
- Quicksan digitale soevereiniteit
- Belang van digitale soevereiniteit
- Samenwerken op digitale soevereiniteit

Digitale Soevereiniteit

Digitalisering en de impact op de maatschappij

Digitale technologieën zoals 5G, dataopslag in de cloud en connectiviteit, hebben een grote impact op het functioneren van onze samenleving en economie. Zo konden we dankzij die technologie op grote schaal thuiswerken tijdens de COVID-19 pandemie, waardoor veel sectoren toch open bleven.

We zijn gewend geraakt aan producten en services die we met een paar clicks op onze smartphone bestellen. Productieprocessen zijn in de digitale wereld veel efficiënter geworden, wat zorgt voor kostenbesparingen.

Zo wordt maar liefst 92% procent van de Westerse data gehost in de VS, slechts 4% in Europa.

Rob Vos
MBO Digitaal

'Overname Solvinity leidt tot vragen over uitbesteding IT-beheer in publieke sector'

Kansen in datadeling

We kunnen in Nederland en Europa onze digitale soevereiniteit vergroten door te investeren in de ontwikkeling van gefedereerde cloud-oplossingen en decentrale data-infrastructuren en bijbehorende businessmodellen die data-soevereiniteit mogelijk maken.

Hierdoor kunnen we datadelen volgens Europese standaarden en regels inrichten. Om een veilige datadeelinfrastructuur te ontwikkelen, is TNO betrokken bij initiatieven als Gaia-X en International Data Spaces (IDS).

Digitalisering omarmen

Bij TNO geloven we in de kansen die de digitale samenleving biedt om Nederland en Europa in het digitale domein op de wereldkaart te zetten. Denk aan logistieke processen met 'zero loss', betere diagnoses van ziektes, en nieuwe, gepersonaliseerde behandelmethoden in de zorg. Of een overheid die digitalisering omarmt en gericht inzet voor haar maatschappelijke uitdagingen.

DigiD en MijnOverheid: wie heeft straks de macht bij buitenlandse overname?

Digitale Soevereiniteit

Wladimir Mufty
SURF

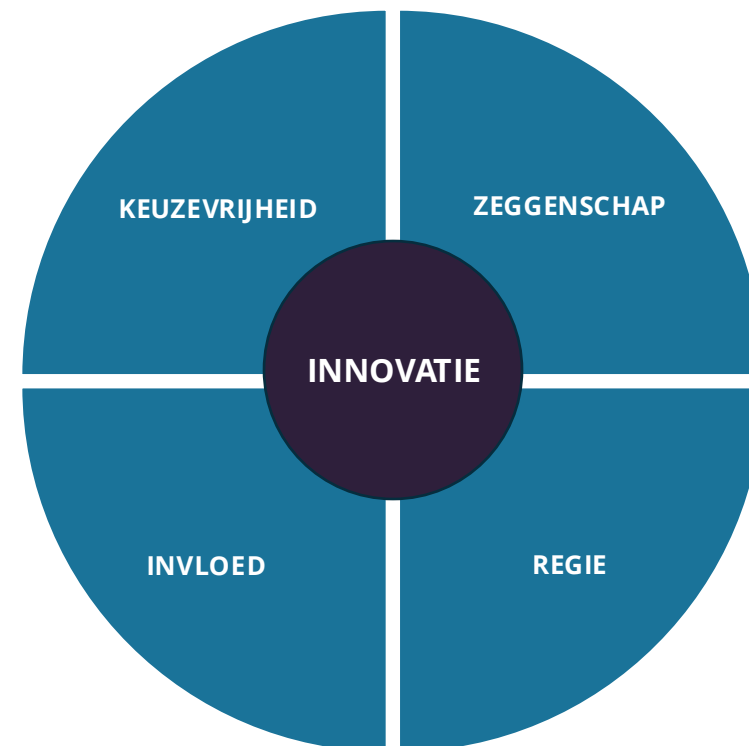
Rob Vos

MBO Digitaal

Met digitale soevereiniteit gaat het over het beschikken over:

**zeggenschap,
invloed,
regie,
keuzevrijheid**

en de benodigde **innovatiekracht** binnen een
steeds verder digitaliserende wereld.

Digitale Soevereiniteit

Zeggenschap

Digitale zeggenschap is het **vermogen** van een organisatie om **zelfstandig beslissingen** te kunnen nemen en uit te kunnen voeren over het gebruik, beheer en de verwerking van digitale middelen en data.

Controle

Digitale regie is het **vermogen** van een organisatie om digitale middelen en dataprocessen **actief** te kunnen **sturen**, **beheren** en **coördineren** op basis van eigen doelen, verantwoordelijkheden en risico's.

Invloed

Digitale invloed is het **vermogen** van een organisatie om digitale systemen, leveranciers, standaarden en beleidskaders mee te kunnen **vormgeven** en te kunnen **sturen**, ook wanneer de directe beslissingsmacht beperkt is.

Keuzevrijheid

Digitale keuzevrijheid is het **vermogen** van een organisatie om tussen digitale alternatieven te kunnen **kiezen** en indien nodig te kunnen **overstappen**, dankzij interoperabiliteit, open standaarden en beperkte afhankelijkheden.

Rob Vos

MBO Digitaal

Digitale Soevereiniteit

Controle

Definitie Digitale Soevereiniteit

Het vermogen om zelfstandig beslissingen te nemen en controle te houden over digitale infrastructuur, data en technologie, in lijn met eigen belangen, waarden en regels, zonder ongewenste afhankelijkheid van externe partijen.

Zeggenschap

Definitie Digitale Autonomie

Het vermogen om zelfstandig digitale keuzes te maken en uit te voeren, in technologie, data en processen, zonder dat externe partijen de facto de richting of uitkomst bepalen.

Het verschil is:

- Soevereiniteit = je mág zelf beslissen (recht, gezag, formeel kader).
- Autonomie = je kúnt zelf beslissen en handelen (praktisch vermogen, uitvoering).

Rob Vos
MBO Digitaal

Digitale Soevereiniteit

Is soevereiniteit & autonomie bij jouw instelling een onderwerp van gesprek?

Waarom wel of waarom niet?

Digitale Soevereiniteit

Quickscan Soevereiniteit

Deze quickscan is bedoeld om de mate van Soevereiniteit en Autonomie van een applicatie in kaart te brengen, door te meten hoe effectief je leverancier de data, processen en stabiliteit van je organisatie beschermt tegen ongewenste invloeden van buitenaf. De quickscan is afgeleid van het Cloud Sovereignty Framework van de European Commission.

Rob Vos

MBO Digitaal

Digitale Soevereiniteit

1 (Strategie) In welke mate garandeert de leverancier dat onze contracten en dienstverlening niet onderworpen worden aan ongewenste externe beleidsmatige of financiële sturing.

2 (Juridisch) In welke mate isoleert en beschermt de leverancier de applicatie en onze data juridisch tegen ongevraagde toegangseisen of wetgeving van overheden buiten onze lokale jurisdictie, waardoor onze compliance en datasoevereiniteit gewaarborgd blijft? (bv. CLOUD Act)

3 (Data & AI) In welke mate behouden wij de volledige, exclusieve controle over de toegang (cryptografische sleutels), de fysieke locatie en de levenscyclus (verwijdering en audit) van onze data en AI-modellen binnen deze applicatie/dienst?

4 (Operationeel) In welke mate garandeert de leverancier onze autonomie door ons in staat te stellen de dienst onafhankelijk te beheren, te onderhouden en te ondersteunen met eigen middelen, en hoe effectief is de applicatie vrij van technische, contractuele of financiële obstakels die een overstap naar een andere partij bemoeilijken?

5 (Supply Chain) In welke mate geeft de leverancier ons volledige transparantie over de gehele toeleveringsketen (software, firmware, hardware), en welke waarborgen zijn er dat de applicatie/dienst onze onafhankelijkheid en continuïteit waarborgt door kritieke afhankelijkheden van leveranciers en technologieën te vermijden?

Rob Vos

MBO Digitaal

Digitale Soevereiniteit

6 (Technologie) In welke mate gebruikt de applicatie een open en gestandaardiseerde technologische basis (API's, licenties, Open Source) die ons volledige technische transparantie en onze uitwisselbaarheid met andere systemen garandeert?

7 (Compliance) In welke mate voldoet de applicatie aan de relevante nalevingskaders (zoals gegevensbescherming, financiële stabiliteit, kritieke infrastructuurstandaarden), en hoe verzekert de leverancier dat de beveiligingsoperaties en monitoring (SOC, logs, auditing) uitsluitend onder lokale controle staan, waardoor onze autonomie in incident- en kwetsbaarheidsbeheer gewaarborgd is?

8 (Duurzaamheid) In welke mate biedt de leverancier ons volledige en transparante rapportage over de energie-efficiëntie en milieuprestaties van de infrastructuur, waardoor wij in staat zijn de duurzaamheid van onze eigen dienstverlening nauwkeurig te beoordelen en te verantwoorden?

9 (Continuïteit) In welke mate biedt de leverancier aantoonbare en contractuele garanties dat de dienstverlening structureel en juridisch onaanastbaar is voor het risico op stopzetting, faillissement, of gedwongen terugtrekking van de leverancier uit Nederland, veroorzaakt door externe strategische, financiële of politieke sturing?

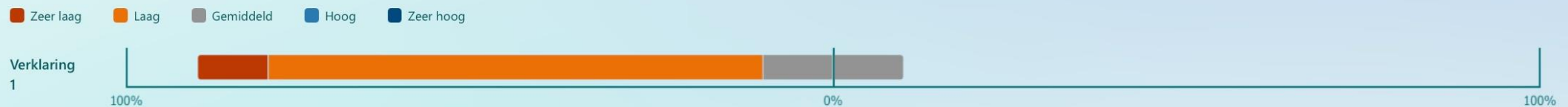
10 (Garanties) In welke mate garandeert de leverancier, middels aantoonbare en afdwingbare juridische en financiële structuren (zoals escrow-regelingen of contractuele overname-opties), ons operationele en financiële continuïteit in geval van onderbreking of stopzetting van de applicatie/dienst?

Rob Vos

MBO Digitaal

10 verzonden antwoorden

In welke mate garandeert de leverancier dat onze contracten en dienstverlening niet onderworpen worden aan ongewenste externe beleids...

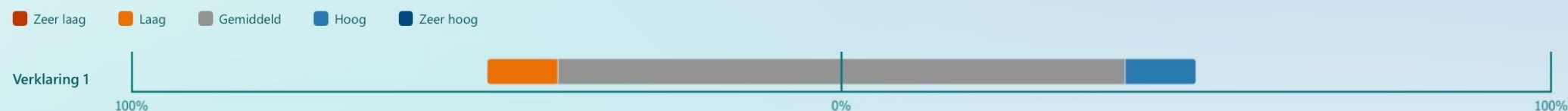

1 van 10

10 verzonden antwoorden

In welke mate isoleert en beschermt de leverancier de applicatie en onze data juridisch tegen ongevraagde toegangseisen of wetgeving v...

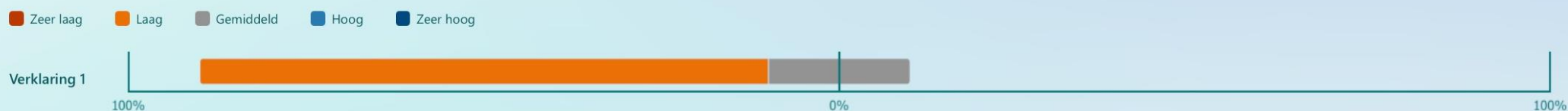

2 van 10

10 verzonden antwoorden

In welke mate behouden wij de volledige, exclusieve controle over de toegang, de fysieke locatie en de levenscyclus (verwijdering en audit)...

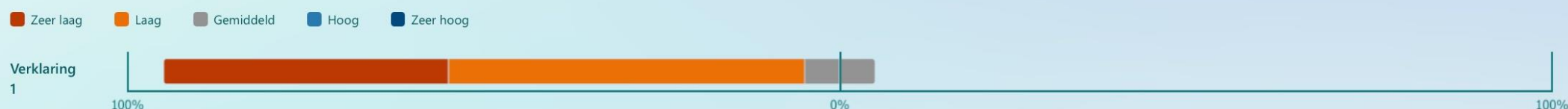

3 van 10

10 verzonden antwoorden

In welke mate garandeert de leverancier onze autonomie door ons in staat te stellen de dienst onafhankelijk te beheren, te onderhouden en...

4 van 10

10 verzonden antwoorden

In welke mate geeft de leverancier ons volledige transparantie over de gehele toeleveringsketen (software, firmware, hardware) en welke waa...

■ Zeer laag ■ Laag ■ Gemiddeld ■ Hoog ■ Zeer hoog

Verklaring 1

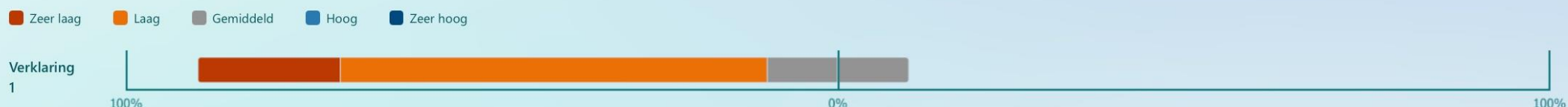

5 van 10

10 verzonden antwoorden

In welke mate gebruikt de applicatie een open en gestandaardiseerde technologische basis (API's, licenties, Open Source) die ons volledige...

6 van 10

10 verzonden antwoorden

In welke mate voldoet de applicatie aan de relevante nalevingskaders (zoals AVG, AI Act en infrastructuurstandaarden)

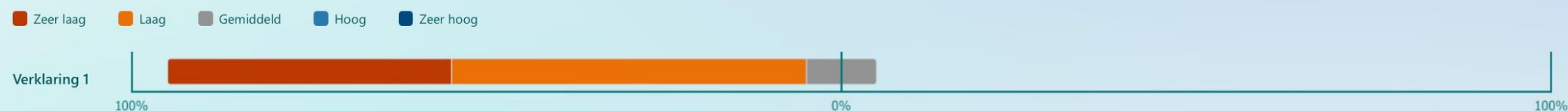

7 van 10

10 verzonden antwoorden

In welke mate toont de leverancier aan dat de infrastructuur waarop deze applicatie draait energie-efficiënt en circulair is, en wordt transp...

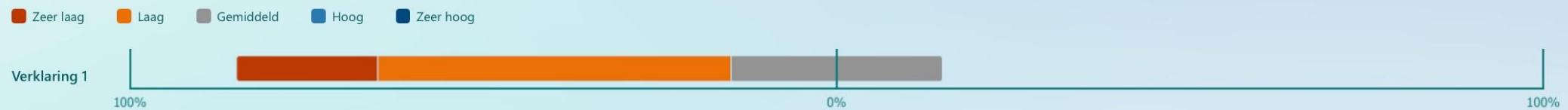

8 van 10

10 verzonden antwoorden

In welke mate biedt de leverancier aantoonbare en contractuele garanties dat de dienstverlening structureel en juridisch onaantastbaar is vo...

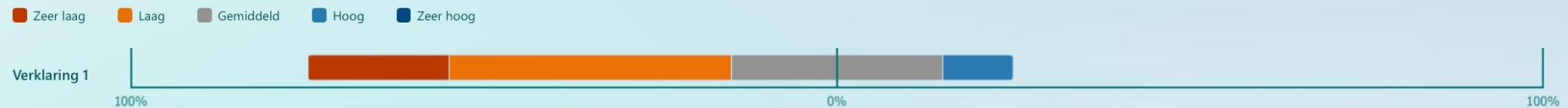

9 van 10

10 verzonden antwoorden

In welke mate garandeert de leverancier, middels aantoonbare en af-dwingbare juridische en financiële structuren (zoals escrow-regelingen...

10 van 10

Digitale Soevereiniteit

Vragen:

Is soevereiniteit & autonomie bij jouw instelling een onderwerp van gesprek?

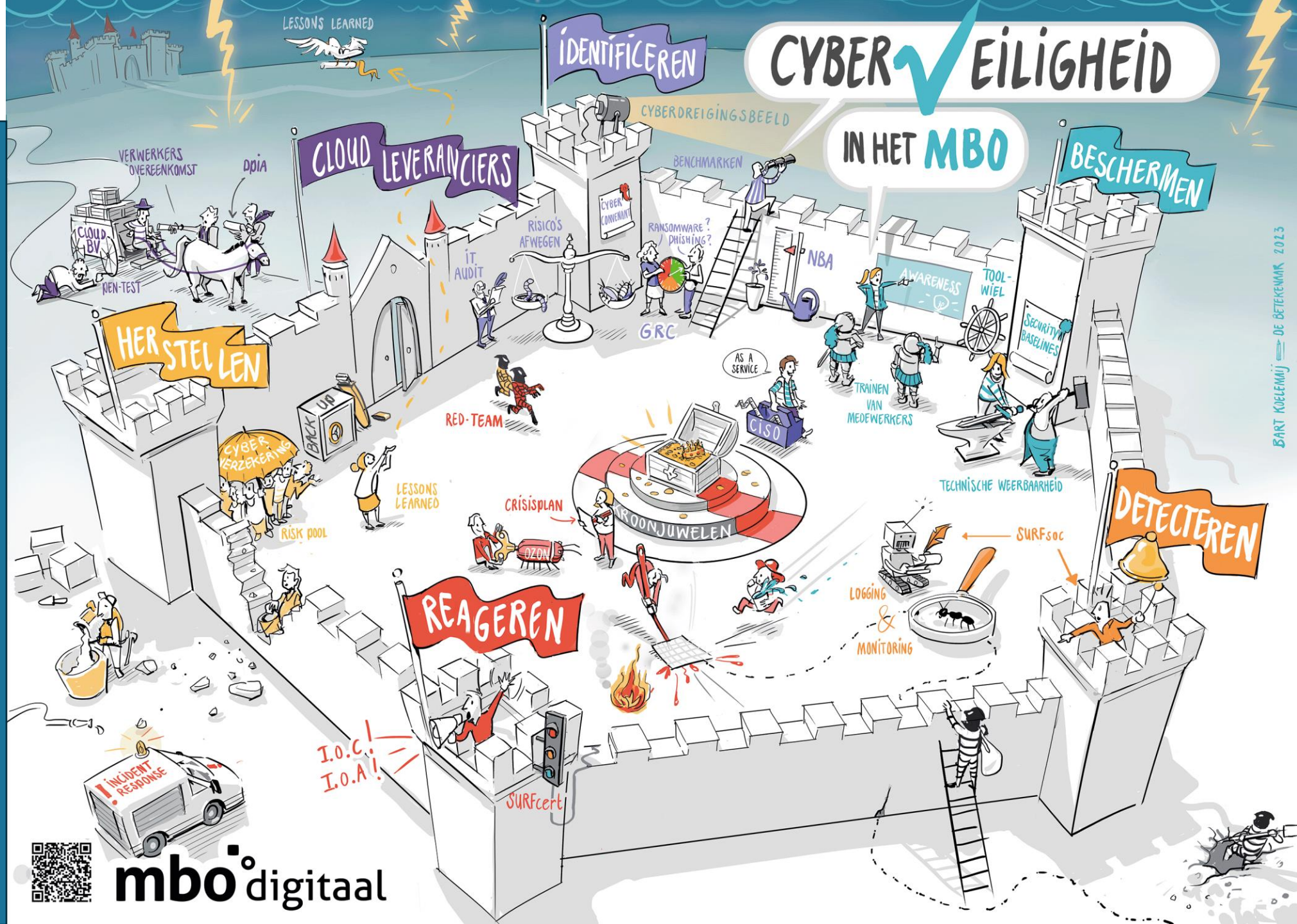
Waarom wel of waarom niet?

Moet dit onderwerp (meer) op de kaart staan?

Willen we op dit onderwerp samenwerken?

Wat willen we dan bereiken?

VRAGEN

Digitale Soevereiniteit

Bronnen:

Cloud Sovereignty Framework

SURF – Digitale Soevereiniteit

NL Digital – DOSA Digitale Open Strategische Autonomie

Dutch Cloud Community – Whitepaper Digitale Soevereiniteit

Nederlandse Digitaliseringsstrategie

MBO Digitaal – Belangrijkste prioriteiten 2025

DIGITALE SOEVEREINITEIT

EINDE